

This eChok volume of

Bamidbar

Volume 1

is dedicated In memory of

יוסף אליהו בן שמחה ז"ל

Joseph Harary

Dedicated by his ever-loving Family

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

כא ומליל יי עם משה למימר:
 כב קבל ית חשבון בני גרשון
 אף אנון לבית אבהתהון
 לזרעיתהון: כג מבר תלתינ
 שנין ולעלא עד בר חמישין
 שנין תמני יתהון כל דאתי
 לחילא חילא למפלה פולחנא
 במשכן זמנא: כד דין פולחן
 זרעית גרשון למפלה
 ולמטול: כה ויטלון ית יריעת
 משכנא וית משכן זמנא
 חופאיה וחופאה דסגונא די
 עלוהי מלעלא וית פרסא
 דתרע משכן זמנא: כו וית
 סרדי דרתא וית פרסא

כא וידבר יהוה אל-משה לאמר: כב נשא
 את-ראש בני גרשון גם-הם לבית אבתם
 למשפחתם: כג מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה
 עַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל-הַבָּא
 לְצַבָּא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
 כד ואת עבדת משפחת הגרשני לעבד
 ולמשא: כה ונשא את-יריעת המשכן
 ואת-אהל מועד מכסהו ומכסה התחש
 אשר-עליו מלמעלה ואת-מסך פתח אהל
 מועד: כו ואת קלעי החצר ואת-מסך ו

(21) The Lord spoke to Moses saying: (22) Take a head-count of the sons of Gershon, of them too, according to their fathers' household, by their families. (23) From the age of thirty years and upwards, until the age of fifty years you shall count them, all who enter the legion to perform [Holy] Work in the Tent of Appointment. (24) The following is the [Holy] Service of the Gershonite families — to serve and to carry. (25) They shall carry the drapes of the Sanctuary [covering] and the Tent [drapes], its cover and the *tachash* skin cover laid upon it, and the Veil for the entrance to the Tent of Appointment. (26) The Courtyard

RASHI

(22) **Take a head — count of the sons of Gershon, of them too** — [In the same manner] as I commanded you regarding the children of Kehat, to see how many there are who have reached the category of [those old enough for] service. (25) **The drapes of the Sanctuary** — The ten bottom [layer of

sheets constituting the inner ceiling of the Sanctuary] (see Exodus 26:1 and Rashi there). **And the Tent [drapes]** — These were the drapes made of goats' hair, [placed directly upon the previous layer. **Its cover** — referring to the ram skins dyed red. **The Veil for the entrance**

— The screen on the eastern side.

רש"י

(כב) נשא את-ראש בני גרשון גם-הם. כמו שצויתיק על בני קהת, לראות במה יש שהגיעו לכלל עבודה: (כה) את-יריעת המשכן. עשר התחתונות: ואת-אהל מועד. יריעות עזים העשויות לאהל עליו: מכסהו. עורות אילים מאדמים: מסך פתח. וילון המזרחי:

דְּמַעֲלָנָא דְתַרְע דְרָתָא דִּי עַל
מִשְׁכַּנָּא וְעַל מִדְבַּחָא סְחוּר
סְחוּר וְיֵת אֲטוּנְיָהוּן וְיֵת כָּל
מְנֵי פּוֹלְחָנְהוּן וְיֵת כָּל דִּי
יִתְמַסַּר לְהוּן וְיִפְלְחוּן:

פֶּתַח וְשַׁעַר הַחֹצֵר אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן וְעַל-
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֵת-כָּל-כְּלֵי
עַבְדָּתָם וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעַבְדוּ:

Curtains, the Veil at the entrance of the gate of the Courtyard which encompassed the Sanctuary and the Altar, with their ropes, as well as all the work involved, and everything that is made for them, and thus shall they serve.

RASHI

(26) Which [encompassed] the Sanctuary — That is to say, the curtains and the Veil of the Courtyard, which screen and protect the Sanctuary and the Copper Altar all around. And everything that is made

for them — As it is translated here [by Onkelos, namely]: וְיֵת כָּל דִּי יִתְמַסַּר לְהוּן: — everything that is handed over to them, that is, to the sons of Gershon.

רש"י

(כו) אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן. בְּלוֹמַר, הַקְּלָעִים וְהַמְּסָךְ שֶׁל חֹצֵר, הַסּוֹכְכִים וְהַגִּנָּיִם עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת סָבִיב: וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם. כְּתַרְגוּמוֹ: "וְיֵת כָּל דִּי יִתְמַסַּר לְהוּן" — לְבָנֵי גֵרְשׁוֹן:

PROPHETS Judges 13

ב וְהוּהוּ גִבְרָא חַד מִצְרַעָה
מִנְרַעִית דָּן וְשִׁמְיָהּ מְנוּחָה
וְאִתְתִּיָּהּ עֵקֶרָה לֵית לָהּ וְלֹד:
ג וְאִתְחַזִּי מִלְּאֵכָא דִּי לְאִתְתָּא
וְאָמַר לָהּ הָא כְּעַן אֲתָּ עֵקֶרָא
וְלֵית לִיךְ וְלֹד וְתַעֲדִין וְתִלְדִין
בְּרָ: ד וְכְעַן אֲסַתְמְרִי כְּעַן וְלֹא
תִשְׁתִּין חֲמַר חֲדַת וְעֵתִיק וְלֹא
יַעֲבַר עַל רִישִׁיָּה אֲרִי גִזְרָא

נְבִיאִים שׁוֹפְטִים פֶּרֶק יג
ב וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצְרַעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי וְשֵׁמוֹ
מְנוּחָה וְאִשְׁתּוֹ עֵקֶרָה וְלֹא יִלְדָה: ג וַיִּרְא מִלְּאֵךְ-יְלֹדָהּ
אֶל-הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה-נָא אֲתָּ-עֵקֶרָה וְלֹא
יִלְדָתְ וְהָרִית וְיִלְדָתְ בֵּן: ד וְעַתָּה הִשְׁמְרִי נָא וְאִל-
תִּשְׁתִּי יַיִן וְשִׁכְרָ וְאִל-תֹּאכְלִי כָּל-טָמֵא: ה כִּי הִנֵּךְ
הָרָה וְיִלְדָתְ בֵּן וּמוֹרָהּ לֹא-יַעֲלֶה עַל-רִאשׁוֹ כִּי-גִזְרָא
תִּיכְלִין כָּל מִסָּבָב: ה אֲרִי הָא אֲתָּ מְעַדִּיא וְתִלְדִין בְּרָ וּמִסְפָּר לֹא

(2) And there was a man from Tzarah, from the family of Dan, whose name was Manoach and his wife was barren and had not given birth. (3) And an angel of the Lord appeared to the woman and said to her; Behold you are now barren and have not borne; but you shall conceive and give birth to a son. (4) And now be careful not to drink wine or strong drink and do not eat anything impure. (5) Because you shall conceive and bear a son; and a razor shall not come upon

RASHI

(4) יַיִן וְשִׁכְרָ — New wine and old wine.

(ד) יַיִן וְשִׁכְרָ. חֲמַר חֲדַת וְעֵתִיק;

רש"י

דְּבִי יְהִי רִבְיָא מִן בְּטָנָא וְהוּא
 יִשְׂרִי לְמַפְרֵק יִתְּיִשְׂרָאֵל מִיַּד
 דְּפִלְשְׁתִּינֵי: וְאֵתָתּ אֵתָתָא
 וְאִמְרַת לְבַעֲלָהּ לְמִימַר גְּבִיָּא
 דְּבִי אֵתָא לְוֹתִי וְחֻזְוִיהּ כְּחִזְוֵי
 מְלָאכָא דְּבִי חֲסִין לְחֵדָא וְלֹא
 שְׂאֵלְתִּיהּ אִי מְדִין הוּא וְיֵת
 שְׂמִיָּה לֹא חֻוֵי לִי: וְאָמַר לִי
 הֵא אֵת מְעַדְיָא וְתִלְדִּין בְּרִ
 וְכַעַן לֹא תִשְׁתַּיֵּן חֲמַר חֲדַת
 וְעֵתִיק וְלֹא תִיכְלִין כָּל מְסָאָב

אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר מִן־הַבֶּטֶן וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ
 אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: וְתָבֵא הָאִשָּׁה וְתֹאמַר
 לְאִשָּׁה לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמְרָאֵהוּ
 כְּמְרָאֵה מְלָאךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא שְׂאֵלְתִּיהּ
 אִי־מִזְנֶה הוּא וְאֵת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי: וְיֹאמַר לִי
 הִנֵּךְ הָרָה וְיִלְדֶת בֶּן וְעֵתָהּ אֶל־תִּשְׁתֵּי יָמִין וְשִׁכַר
 וְאֶל־תֹּאכְלִי כָּל־טְמֵאָה כִּי־נִזְוֵר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנֶּעַר
 מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ:

ארי נזירא דבי יהי רביא מן בטנא עד יום מותיה:

his head. For a Nazirite of God shall the lad be from the womb and he will begin to save Israel from the hand of the Philistines. (6) And the woman came and said to her husband, saying; A man of God came to me and his appearance was like the appearance of an angel of God, very awesome. I did not ask him from where he came nor did he tell me his name. (7) And he said to me; Behold, you shall conceive and bear a son; and now do not drink wine and strong drink and do not eat anything impure, for a Nazirite to God shall the lad be, from the womb until the day of his death.

RASHI

רש"י

(ה) וּמוֹרָה. תֵּעַר עַל שֵׁם שְׂמוֹרָה וּמְשַׁלֵּךְ אֶת הַשֶּׁעַר: — *This is a razor named so because it casts and throws off the hair.*

WRITINGS Proverbs 31

כתובים משלי פרק לא

א דְּבַרֵי לְמוֹאֵל מֶלֶךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְרְתוּ אִמּוֹ:
 ב מַה־בְּרִי וּמַה־בְּרִי בְּטָנִי וּמַה־בְּרִי נְדָרַי:
 א מְלוּחֵי דְלְמוֹאֵל מְלָכָא
 גְּבִיּוֹתָא וּמְרִדּוֹתָא דְרִדְתִּיהּ
 אִמִּיהּ וְאִמְרַת לִיהּ: ב וַיְבָרֵי
 וַיְבִר כְּרִסֵי וַיְבִר נְדָרַי:

31 (1) The words of Lemuel the king; the prophecy with which his mother chastised him. (2) What, my son? And what, son of my womb? And what, son of my vows?

RASHI

רש"י

(1) **The words of Lemuel the king** — (א) דְּבַרֵי לְמוֹאֵל מֶלֶךְ. דְּבַרֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר לְמוֹל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוֹמַר בְּשִׁבִיל שְׁהָעוּהָ כִּנְגַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ. מִשָּׂא שֶׁל מִשְׁל שִׁסְרְתוּ אִמּוֹ:
The words of king Shlomoh that he said for the sake of the Holy One Blessed is He for he sinned against the Holy One Blessed is He.
 מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ — *A prophecy of allegories with which his mother chastised him [when he married the daughter of Pharoh].*

ג לא תתן לנשים חילך ודרכך למחות מלכין:
 ד אל למלכים | למואל אל למלכים שתויין
 וְלְרוֹזְנִים או (קרי א״י) שֶׁכֶר: ה פֶּן־יִשְׁכַּח
 מִחֻקֶּךָ וְיִשְׁנֶה דֵּין כָּל־בְּנֵי־עַנְיִ: ו תְּנוּ־שֶׁכֶר לְאוֹבֵד
 וַיֵּן לְמָרִי נַפְשׁ:

ג לא תתן לנשי חילך וארחתך
 לבנת מלכין: ד אנדרהר מן
 מלכי למואל מן מלכי דשתין
 חמרא ומן שלטוני דשתין
 שכרא: ה לא תשתי ותטעי
 הונך ותשנא דינהון דכולהון
 בני עניי: ו הבון שכרא לאבלי

וחמרא למרירי נפשא:

(3) Do not give your strength to women nor your ways to the pleasures of kings.
 (4) It is not for kings, Lemuel, it is not for kings to drink wine or strong drink for princes. (5) Lest he drink and forget that which was made law and pervert the justice of the children of the impoverished. (6) Give strong wine to the those who are perishing and wine to embittered souls.

RASHI

(2) **What, my son** — *What have you done by telling that you are my son. And what, son of my vows* — *I vowed that I would have a son bright in Torah.* (4) **It is not for kings** — *It is not fit for kings who are for the Holy One Blessed is He.* **אי שכר** — *has the same meaning as אין שכר, no strong drink.* (5) **And forget that which was made law** — *that which is written in the Torah.* (6) **To those who are perishing** — *to the wicked. To the bitter of soul* — *who suffer because of their poverty and their mourning.*

רש"י
 (ב) מזה ברי. מזה זאת עשית והגדת שאתה בני: ומזה
 בר נדרי שגדרתי שיהא לי בן מלובן בתורה: (ד) אל
 למלכים. אין זה דבר הגון למלכים שהם להקדוש
 ברוך הוא: אי שכר. כמו אין שכר: (ה) וישכח
 מחוקך. הפתוב בתורה: (ו) לאובד. לרשעים: למרי
 נפש. המצתעים על עניי ועל אבלי:

Mishnah Shevi'it, chapter 2

(1) Up until when may a white field [i.e., grain-field called a white field because there are no trees giving shade; alternatively the grain turns white as it ripens] be plowed [in the sixth year] the eve of the seventh year? Until the moisture has dried up [in the soil; thus, any further plowing cannot benefit the sixth-year crop]— [which is] as long as men still plow in order to plant cucumbers and gourds [which require moisture]. Said Rabbi Shimon: [This one will say the moisture has dried up while another will say it has not and thus] you are placing the law in the hands of each man! Rather, [one may plow] a grain-field [to prepare it

משנה שביעית פרק ב

א עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית. עד
 שתכלה הלחה, כל זמן שבני אדם חורשים לטע
 במקשאות ובמדלעות. אמר רבי שמעון, נתת תורת

רבנו עובדיה מברטנורא

א עד אימתי. בשדה הלבן. שדה של תבואה וקטנית שאין בו אילן: הליחה. לחלוחית הקרקע מחמת הגשמים:
 מקשאות ומדלעות. קשואים ודלועים. אבל משם ואילך מיהוי כמתקן שדהו לצורך שביעית: נתת תורת כל אחד

for sowing] until Pesach [which requires a significant amount of moisture], and in the case of a field of trees, [where plowing can still benefit the fruit on the tree by preserving the existing limited moisture; one is allowed to do so] until Shavuot [the *halachah* follows Rabban Gamliel who maintains that after the Temple was destroyed the prohibition begins upon Rosh HaShanah of *shemittah* (see

Mishnah 1:1)]. (2) Beds of cucumbers and gourds may be fertilized and hoed [around their roots] until the New Year. [The general rule is that any action benefitting the fruit of the sixth year or any action not Biblically prohibited during the *shemittah* year, even if benefitting the fruit of the seventh year, is permitted during the pre-*shemittah* prohibition period. (The Gemara Moed Katan 3a explains that only those actions specifically mentioned in the verses of Leviticus 25:4,5 are Biblically prohibited: They are sowing, pruning, reaping and picking grapes.)] So, too, may fields that must be irrigated [be fertilized and hoed, since watering, fertilizing and hoeing are not Biblically forbidden on *shemittah*]. One may remove blemishes that are growing on trees, strip off leaves [to lighten the tree], cover [uncovered] roots with earth, and fumigate plants [to kill insects that are damaging the tree; all the aforementioned are permitted until Rosh HaShanah]. Rabbi Shimon says: One may also strip leaves from a grape cluster even in the seventh year itself [since Rabbi Shimon maintains that stripping leaves merely protects a tree from damage but is not a stimulant for growth; the *halachah* does not follow Rabbi Shimon (see Tosfot Yom Tov on Mishnah 10)]. (3) Stones may be cleared away [the entire sixth year] until Rosh HaShanah. Trees may be pruned [of dry branches], thinned, and dry twigs may be clipped until Rosh HaShanah. Rabbi Yehoshua says: Just as trimming and clipping is in the fifth year [i.e., that the fifth-year crop sometimes requires trimming in the

רבנו עובדיה מברטנורא

בידו. זה אומר כלתה ליחה בתוך שלי, וזה אומר לא כלתה ליחה בתוך שלי: **אלא בשדה לבן.** שעתיד לזרעה אחר החרישה וצריך שתהא רוב ליחה קיימת אין חורשים אלא עד הפסח: **ושדה אילן.** שהיא נטועה כבר אין צריך שתהא רוב ליחה קיימת שאין חורשין אותה אלא כדי שירדו הגשמים בעומק הקרקע, הלבך חורשים בה עד עצרת. וכל המשניות הללו דחיות הן כדאמרין לעיל בפרק קמא שרבן גמליאל ובית דינו נמנו על שני פרקים הללו שהם פסח ועצרת ובטלום, ומותר לחרוש עד ראש השנה של שביעית: **ב מזבלין.** מכניסין להם זבל: **מעדרים.** חופרים בעיקרי האילנות שכל דבר שהוא לצורך פירות של ששית מותר בתוספת שביעית, ודבר שאינו אלא לצורך תיקון האילן אסור אלא אם כן הוא דבר שאפילו בשביעית עצמה אין איסורו אלא מדברי סופרים, ובתוספת שביעית לא גזור: **בית השלחין.** שאין די לה במי גשמים וצריך להשקותה. תרגום והוא עיף (בראשית כה), והוא משלהי: **מיבלין.** חותכין היבלת, מומין הנולדין באילן: **מפרקין.** העלין מעל האילן להקל מעליו: **מאבקיין.** שרשים המגולים מכסים אותן באבק: **מעשנין.** תחת האילן להמית התולעים הגדילים בו: **אף נוטל את העלין.** בשביעית עצמה, ותנא קמא לא אמר אלא מפרקין את העלין בתוספת שביעית לבד. ואין הלכה כרבי שמעון: **ג מסקלין.** מסיירין את האבנים: **מקרסמין.** כמו מכרסמין בכ"ף, לשון יכרסמנה חויר מיער (תהלים פ), כלומר כורתים וחותכין הענפים היבשים מן האילן: **מזרדין.** הענפים הלחים, כשהם מרובין רגילים לקצץ ומניחין מקצת מהן וזהו זירוד: **מפסלין.** שנוטל את הפסולת. ויש מפרשים, מפסלין לשון פסל לך (שמות לה), שחותכים כל הענפים שבאילן כדי שיתעבה: **כזירודה וכפיסולה של**

כל אחד ואחד בידו, אלא בשדה הלכן עד הפסח, ובשדה האילן עד עצרת: **ב מזבלין ומעדרין** במקשאות ובמדלעות עד ראש השנה. וכן בבית השלחין. מיבלין, מפרקין, מאבקיין, מעשנין, עד ראש השנה. רבי שמעון אומר, אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית: **ג מסקלין עד ראש השנה.** מקרסמין מזרדין, מפסלין, עד ראש השנה. רבי יהושע אומר, כזירודה וכפיסולה של חמישית, כך

sixth year], so, too, one performs this work in the sixth year [on sixth-year crops, even if it extends into the seventh year, as well]; but Rabbi Shimon says: [Only] as long as I am permitted to tend the tree [itself, i.e., until Shavuot (see 1:1 and 2:1)], I am also permitted to clip [and trim the branches as well; the *halachah* follows the Tanna Kamma]. (4) Saplings may be spread upon [with clay to assist their healing when their bark falls off], wrapped [to protect them from the elements], and [one may] place ash [on their roots], construct mounds of earth around them and water them until Rosh HaShanah [since watering is forbidden only Rabbinically during *shemittah*]. Rabbi Elazar bar R' Tzadok says: [If accomplished in an unusual manner] he may water the branches even in the seventh year itself, but [he may] not [water] the trunk [directly; the *halachah* does not follow Rabbi Elazar bar R' Tzadok and the watering of trees in any manner is prohibited, in contrast to grain fields (see Mishnah Rishonah and Mishnah 10 further)]. (5) Unripened fruit may be smeared with oil or pierced [to allow oil, or alternatively, rain to enter within, which speeds their ripening] until Rosh HaShanah; but fruit of the sixth year which [will not ripen and will] remain unpicked until the seventh year, or those of the seventh year which remain unpicked until the eighth, may not be smeared or pierced [in the first case, in the sixth year and in the second case, in the eighth year]. Rabbi Yehudah says [regarding sixth-year fruit that will ripen in the seventh year]: In places where it is the custom to smear, one may not smear [the fruit], since that would be considered work [for the seventh year]; however, in places where the custom is not to smear [since this is not considered

שְׁל שְׁשִׁית. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כָּל זְמַן שְׂאֲנֵי רִשְׁאֵי בְּעֹבֹדֵת הָאֵילָן, רִשְׁאֵי אֲנִי בְּפֶסְלוֹ: ד מוֹזְהֵמִין אֶת הַנְּטִיעוֹת, וְכוּרְכִין אוֹתָן, וְקוֹטְמִין אוֹתָן, וְעוֹשִׂין לָהֶן בְּתֵיבִים, וּמְשַׁקֵּין אוֹתָן, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צְדוֹק אוֹמֵר, אִף מְשָׁקָה הוּא אֶת הַנוֹף בְּשִׁבְעִית, אֲבָל לֹא אֶת הָעֵקֶר: ה סָכִין אֶת הַפְּגִים וּמְנַקְבִים אוֹתָם, עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פְּגֵי עֵרֵב שְׁבִיעִית שְׁנַכְנְסוּ לְשִׁבְעִית, וְשָׁל שְׁבִיעִית שְׁיִצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, לֹא סָכִין וְלֹא מְנַקְבִין אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְקוֹם שְׁנַהֲגוּ לְסוּךְ, אֵינֶן סָכִין, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֹבֹדָה. מְקוֹם שְׁנַהֲגוּ שְׁלֹא

רבנו עובדיה מברטנורא

חמישית וכו'. תנא קמא לא שרי אלא עד ראש השנה של שביעית, ורבי יהושע סבר כשנת חמישית כן ששית, מה חמישית נכנסת לששית, כך ששית נכנסת לשביעית. וכמו שמזרדין של חמישית בששית, כך מזרדין של ששית בשביעית: רבי שמעון אומר. מעצרת ואילך שהוא נאסר בעבודת האילן נאסר נמי בזירוד ופיסול, ושלש מחלוקות בדבר. והלכה כתנא קמא: ד מוזהמין את הנטיעות. כשקליפת האילן נושרת מדביקים שם ובל להבריאו כדי שלא ימות האילן. ויש מפרשים מוזהמין, שמושחים האילנות בדבר שריחו רע כדי שיברחו התולעים מן הריח, או שימותו: וכורכים. יש מפרשים שכורכים דבר סביב האילן בקיץ מפני החמה, ובחורף מפני הצינה. ויש מפרשים כורכים הענפים זו עם זו, וקושרין אותם למעלה בראשיהם שלא יהיו נוטשים על הארץ: וקוטמין אותן. יש מפרשים לשום בשרשיהם אפר, תרגום אפר קיטמא. ויש מפרשים שובר הראשים, כמו נקטם ראשו [סוכה כט:]; ועושים להם בתים. רגילים לעשות לאילן גדר אמה סביבותיו וממלאים אותו עפר. ויש מפרשים שעושים לו סוכה מלמעלה להגן עליו מן החמה או מן הצינה: על הנוף של האילן, אבל לא על העיקר, שלא יעשה בשביעית כדרך שעושה בשאר השנים. ואין הלכה כר' אליעזר בר' צדוק, אלא אסור להשקות האילן בשביעית בין על הנוף בין על העיקר: ה סכין את הפגים. פירות שלא נגמר בישולן, סכין אותן בשמן כשהן מחוברים באילן למהר בישולן, ופעמים שמנקבים אותן ומשימין שמן בתוך הנקב. אי נמי, מנקבים הפגים כדי שיכנסו בהם גשמים ויתבשלו מהרה: פגי ערב שביעית. פירות שאין מתבשלים עד תשרי של שביעית אין סכין ואין מנקבים אותן בששית מאחר שאין נגמר בישולן עד שתכנס שביעית, ואפילו במקום שנהגו שלא לסוך אסר תנא קמא. ור' יהודה מפליג בין מקום שנהגו לסוך למקום שלא נהגו לסוך, דבמקום שלא נהגו

work], one may smear. Rabbi Shimon permitted any kind of work [in the eighth year] in connection with the tree itself [even though it bears fruit of the seventh year], because [he maintains that] all work benefitting the tree [itself and not its fruit] is permissible [the *halachah* follows the *Tanna Kamma*]. (6) One may not plant [with seeds, or], sink shoots [of a growing vine by bending and burying part of the vine under

the earth so that it grows into a separate vine] or graft trees, in the sixth year less than thirty days before [the thirty-day prohibition of *tosfot shevi'it* prior to] Rosh HaShanah. If he planted, sunk shoots or grafted, he must uproot them [since it will definitely take root within the prohibited thirty-day pre-*shevi'it* period]. Rabbi Yehudah says: Any grafting that has not taken root within three days, will never do so [thus one may not plant, sink, or graft within a thirty-three day period prior to Rosh HaShanah]. Rabbi Yose and Rabbi Shimon say: Two weeks [thus the prohibition begins two weeks prior to the thirty days; the *halachah* follows Rabbi Yose and Rabbi Shimon]. (7) [Unlike vegetables which are designated as belonging to the year in which they were harvested,] rice, millet, poppy and sesame that had taken root before Rosh HaShanah [are designated as belonging to the year in which they had taken root and] must be tithed according to the previous year [thus the crops of the first, second, fourth and fifth years are counted from the year in which they took root and are subject to second tithes, which are either taken to Jerusalem where they are eaten or redeemed for money which is spent on food in Jerusalem; produce of the third and sixth years are subject to tithes for the poor], and [therefore, such produce which took root in the sixth year, do not acquire the sanctity of *shemittah* produce and] are permissible in the seventh year. But if they did not [take root until after Rosh

רבנו עובדיה מברטנורא

לסוף לא מחזיא סיכה עבודה ושרי: ר"ש מתיר באילן. שהוא מלא פירות שביעית לעשות בו מלאכה במוצאי שביעית _ מפני שהוא רשאי בעבודת האילן, אף על פי שהפירות קדושים בקדושת שביעית. והלכה כתנא קמא: **ו מבריכות**. כופפים ומורת הגפן בארץ ומכסים אותה בעפר: **מרכיבים**. מביאים ענף של אילן ומרכיבין אותו על גב אילן אחר שהוא ממינו: **פחות משלשים יום**. בגמרא במסכת ראש השנה מוכיח דהנך שלושים יום דקליטה לתנא קמא, ושלושה ימים דרבי יהודה, ושתי שבתות דרבי יוסי ורבי שמעון, צריכין קודם שלושים יום דתוספת שביעית, דבעינן שתקלוט הנטיעה קודם תוספת שביעית, וכולהו סבירא להו דתוספת שביעית שלושים יום, הלכך לתנא קמא דאמר אין קליטה פחותה משלושים יום צריך שלושים דקליטה ושלושים דתוספת, לר' יהודה דאמר בשלושה ימים היא קליטה צריך שלושה דקליטה ושלושים דתוספת, לדברי רבי יוסי ור' שמעון דאמרי שתי שבתות צריך שתי שבתות לקליטה ושלושים לתוספת. ופירוש קליטה שתהא הנטיעה נקלטת ונאחות בשרשיה בארץ. והלכה כר' יוסי ור' שמעון: **ז האורז**. בלע"ז ר"ש: **ודוחן**. מיל"ז: **והפרגין**. כעין רמון מלא זרע והזרע שלו מקשקש בתוכו וקורין לו בערבי כשב"ש ובלע"ז פאזור"ו: **והשומשמיין**. כמין זרע ארוך, ובא"י ממנו הרבה וקורין לו בערבי סומס"ם. **מתעשרים לשעבר**. כמעשר שנה שעברה, אם היתה שנה ראשונה ושניה של שמיטה מעשר שני, ואם שלישית מעשר עני: **ומותרים בשביעית**. כיון שהשרישו בשנה ששית לפני ראש השנה של שביעית אין בהם קדושת שביעית.

HaShanah], then they are forbidden in the seventh year [i.e., subject to the limitations of *shemittah* produce], and are tithed according to the coming year. (8) Rabbi Shimon Shezuri says: Egyptian beans which were originally planted for seed only, is like them [i.e., like the law regarding rice, millet, etc., in that it follows the year in which they took root. But if planted for its greens, it is treated as vegetables which follow the year in which they were picked]. Rabbi Shimon says: Large [*afunin*] peas [if, planted for its seed,] is [also]

like them [in that they follow the year they took root]; but Rabbi Elazar says: [This is so] in the case of large [*afunin*] peas [planted for its seed] only if they form pods before Rosh HaShanah. (9) Seedless onions and Egyptian beans [planted for their greens which require frequent watering] from which one withheld water for thirty days prior to Rosh HaShanah are [no longer treated as vegetables (see Gemara, Rosh HaShanah 14a) and are] tithed according to the preceding year, and are permitted in the seventh year; if not [i.e., he did water them within thirty days of Rosh HaShanah] they are forbidden in the seventh, and are tithed in accordance with the year following. [A similar procedure is followed] in the case of [vegetables growing in] a rain-watered field [being that vegetables require more water than other crops, the field is, nevertheless, watered manually in between rains] from which two cycles of [manual] watering have been withheld; these are the words of Rabbi Meir; but the Sages say: [They are only treated as vegetables if water had been withheld for] three [cycles]. (10) Gourds which had been [left on the vine to dry after they were ripe to be] kept for seed: If they had hardened before Rosh HaShanah, becoming unfit for human consumption, [they are, nevertheless, considered sixth-year produce and] they may be kept [and picked]

רבנו עובדיה מברטנורא

ומתעשרין לשנה הבאה. כשנת לקיטתן בין דבאותה שנה השרישו, ואם היא שנה שביעית אין מתעשרין כלל ויש להן קדושת שביעית, אף על גב דבאילן אזלינן בתר חנטה, ובירק בתר לקיטה, ובתבואה וזיתים בתר שליש, כלומר כשיביאו שליש בישולין אז נתחייבו במעשרות, מכל מקום באורז ודוחן ופרגין ושומשמין דאין לוקטים אותם כאחד ואין מביאים שליש בישולם כאחד, אין הולכים בהם אלא אחר השרשה, דבשנה אחת משרשת כל השדה, שהרי בבת אחת זורעים אותם: **ח פול המצרי.** פאשו לי בלע"ז: **שזרעו לזרע.** כדי להוציא ממנו זרע לזרוע ולא לאכילה: **כיוצא בהם.** בתר השרשה כאורז ודוחן, בין לענין מעשרות, בין לענין שביעית. ודוקא שזרעו לזרע, אבל זרעו לירק אזלינן בתר לקיטה כירק: **הגמלונין.** הגסים: **משתרמלו.** שהוקשו ונעשו כמין כיס, ודוגמתו בתרמילו [שבת לא.], שהוא כיס של רועים: **ט הבצלים הסריסים.** שאין עושים זרע כשאר בצלים: **ופול המצרי.** שזרעו לירק דאי זרעו לזרע הא תנן לעיל דאזלינן ביה בתר השרשה אפילו לא מנע מהן מים: **שמנע מהן מים ל' יום.** יצאו מתורת ירקות הגדילות על כל מים ונעשו כשדה בית הבעל שמספקת במי גשמים הלכך מתעשרים לשעבר: **ושל בעל.** שדה שהיא בעמק ומלוחלת ואין צריך להשקותה, ומכל מקום לירק צריכה השקאה משום הכי קתני שמנע מהם מים שתי עונות. זמן

בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה: **ח רבי שמעון** שזורי אומר, פול המצרי שזרעו לזרע בתחלה, כיוצא בהן. רבי שמעון אומר, אפונין הגמלונין, כיוצא בהן. רבי אלעזר אומר, אפונין הגמלונין, משתרמלו לפני ראש השנה: **ט הבצלים הסריסים,** ופול המצרי, שמנע מהם מים שלשים יום לפני ראש השנה, מתעשרין לשעבר, ומתרים בשביעית, ואם לאו, אסורים בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה. **ושל בעל** שמנע מהם מים שתי עונות, דברי רבי מאיר. **וחכמים** אומרים, שלש: **י הדלועין** שקימן לזרע, אם הקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאכל אדם, מתר

during the seventh year; otherwise [if they hardened after the beginning of the seventh year and thus were still edible during the *shemittah* year], they must not be kept in the seventh year [i.e., they are subject to the rules and limitations of *shemittah* produce]. Their

buds [however, have an appearance of being edible even if the gourds hardened before Rosh HaShanah, (see Tosfot Yom Tov) and] are [thus] forbidden in the seventh year. The soil of a white [grain] field may be watered [before *shemittah* to benefit produce growing during *shemittah* and one may water it during *shemittah* to benefit produce that will grow after *shemittah*]; these are the words of Rabbi Shimon; but Rabbi Eliezer ben Yaakov forbids [the *halachah* follows Rabbi Shimon]. The soil of a rice field [which took root before Rosh HaShanah see Mishnah 7 above (Melekhet Shlomo)] may be [flooded and] stirred during *shemittah* [so that the soil becomes well-kneaded]. Rabbi Shimon says: But they [the rice-plants] may not be trimmed [since this encourages their growth, in contrast to grape clusters where trimming leaves is a protective measure and thus, Rabbi Shimon (Mishnah 2 above) permits clipping their leaves (see Tosfot Yom Tov)].

רבנו עובדיה מברטנורא

השקאתה שרגילין להשקותה קרי עונה, והלכה כחכמים: **הוקשו**. נתיבשו ונעשו קשין: **אסור לקיימן בשביעית**. שפירות שביעית אסור להניחן לזרע: **התמרות**. הציץ קודם שיפתח דומה לתמרה, וכמוהו, נקטם ראשו ועלתה בו תמרה, בפרק לולב הגזול. פירוש אחר תמרות, כעין לולבי גפנים: **מורביצין בעפר לבן**. כלומר משקים שדה לבן. וכן הלכה, שמשקים שדה לבן ערב שביעית כדי שיצאו ירקות בשביעית, ולא עוד אלא שמשקים אותו בשביעית כדי שיצאו ירקות למוצאי שביעית: **ממורסין באורז**. משקין עפר האורז ומערבין אותו במים כמו נתנו לממרס ביומא ופ"ד מ"ג: **אבל לא מכסחין**. שאין חותכין העלין של האורז. תרגום לא תזמור, לא תכסח. והלכה כר"ש:

Gemara Berakhot, 33a

גמרא ברכות דף ל"ג.

[The Mishnah states:] Even if a snake is wound around his heel, he should not break off. Said Rabbi Sheshet: This was only learned regarding a snake; however, regarding a scorpion [which is more likely to bite] one would break off. An objection was raised: If one fell into a lions' den [and was not seen again], one could not testify regarding him that he is dead [thus permitting his wife to remarry]. However, if he fell into a trench full of snakes and scorpions, one could testify that he died [thus proving that snakes are as equally lethal as scorpions]? It is different [in this case]; since he fell upon them, they [the snakes] would bite. Rabbi Yitzchak said: If he sees oxen [bearing down on him], he breaks off; for

אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. אמר רב ששית לא שנו אלא נחש אבל עקרוב פוסק. מתיבי נפל לגוב אריות אין מעדין עליו שמת נפל לחפירה מלאה נחשים ועקרבים מעדין עליו שמת. שאני התם דאגב איצצא מזקי. אמר רבי יצחק ראה שוורים פוסק דתני

Rabbi Oshia taught: One stays away from a *tam* [an ox which does not have a history of goring] a distance of fifty cubits, while from a *muad* [an ox which has gored three times] one would stay out of sight. It was learned in the name of Rabbi Meir: If the head of an ox is in the basket [busy eating fodder], climb up to the roof and kick the ladder away. Said Shmuel: This applies only to a black ox in the month of Nissan, because then satan is dancing between his horns. Our Rabbis taught: In one particular place, there was an *arud* [which is a poisonous cross between a lizard and a snake] who was harming people. They came and told Rabbi Chanina ben Dosa. He said to them: Show me its hole. They showed him the hole and he proceeded to place his heel over the hole. The *arud* emerged and bit him, whereupon it died. He placed it on his shoulder and brought it to the *bet midrash*. He said to them; See, my sons, it is not the *arud* that kills; it is sin that kills. At that time, they declared; Woe to the person who meets an *arud* and woe to an *arud* who meets Rabbi Chanina ben Dosa.

רב אושעיא מרחיקין משור תם חמישים אמה ומשור מועד כמלוא עיניו. תנא משמיה דרבי מאיר ריש תורא בדיקולא סליק לאגרא ושדי דרגא מתותיד. אמר שמואל הני מלי בשור שחור ובימי ניסן מפני שהשטן מרקד לו בין קרניו. תנו רבנן מעשה במקום אחד שהיה בו ערוד והיה מזיק את הבריות באו והודיעו לו לרבי חנינא בן דוסא אמר להן הראו לי את חורו הלקו והראוהו חורו נתן עקבו על פי החור יצא ונשכו ומת אותו ערוד גטלו על כתפו והביאו לבית המדרש. אמר להם ראו בני אין ערוד ממית אלא החטא ממית. באותה שעה אמרו אי לו לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד שפגע בו רבי חנינא בן דוסא:

וזהר נשא דף קכ"א ע"ב

וידבר יי אל משה לאמר. נשא את ראש בני גרשון וגומר. רבי אבא פתח אשרי אדם לא יחשוב יי לו עון ואין ברוחו רמיה האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה ואית לאסתכלא ביה והא אוקמוה. תא חזי בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא ויצחק תקן צלותא דמנחה וגבורה עלאה שלטא בעלמא עד דאתי ועאל ליליא בגין דקבלא ליה (ליליא). ומזמנא דשארי צלותא דמנחה אתפרש שמאלא לקבלא ואתער ליליא. בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר בלהו מתערין בעלמא ואתפשטו. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא והא אתמר. בפלגות ליליא ממש אתער שמאלא כמלקדמין וורדא קדישא סלקא ריחין והיא משבחת וארימת קלא וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא ושמאלא מקבל לה. בדין כרוזא קארי בעלמא דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא. בד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה בדין זוגא דכלא אשתכח כחדא. למלכא. בד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה בדין זוגא דכלא אשתכח כחדא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא. תא חזי בשעתא דבני נשא דמיבין ומעמין טעמא דמותא ונשמתא סלקא לעילא קיימא באתר דקיימא ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא. ובתבין להו על פתקא. מאי טעמא בגין דנשמתא סלקא לעילא ואסחידת על עובדיו דבר נש ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה. וכד תהיא מלה דאפיק בר נש מפומיה איהי כדקא יאות מלה קדישא דאורייתא וצלותא תהיא מלה סלקא ובקע קיעין וקיימא באתר דקיימא עד דעאל ליליא ונשמתא סלקא ואחיד לההיא מלה ואעיל לה קמי מלכא וכד תהיא מלה לאו איהי כדקא יאות ואיהי מלה ממילין בישין מלישנא בישא תהיא מלה סלקא לאתר דסלקא וכדין אתרשים

ההיא מלה וזהו חובא עליה דבר נש הדא הוא דכתיב משוכבת חקיד שמור פתחי פיה ונגין כד
אשרי אדם לא יחשוב יי לו עון. אימתי בשאין ברוחו רמיה:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 59

מספר חסידים סימן נ"ט

“For there is no divination in Yaakov.” (Numbers 23:23) Our Rock commanded us “Do not go by omens.” (Leviticus 19:26) But today, due to our many sins, there are diviners among the Jewish People who assess periods of time. They say that at the conclusion of the Shabbat a person should not eat eggs or should not take fire twice from a house where there is a sick person or a woman within nine days of childbirth, and many numerous other things that the mouth cannot repeat. By doing this they violate the commandment of our King. There is another kind of divination that is prevalent among people. They see a fire and a burning coal standing and say; We will have a guest and if you extinguish it with water, the guest will fall into water. There is no divination worse than this. The matter is true and steadfast. There are many people who have tried it. But it is [only] the Satan that deceives them.

(במדבר כ"ג) כי לא נחש ביעקב וגו' צנונו צורנו (ויקרא י"ט) לא תנחשו ובעונותינו שרבו ביום הזה מנחשים בישראל בודקים בעונות אומרים במוצאי שבת שלא לאכול בצים או שלא לקחת אש שתי פעמים כשיש חולה בבית או יולדת תוך תשעה ימים וכמה דברים שאין הפה יכול לדברם ועוברים על מצות מלכנו. ועוד יש נחוש ורב הוא ונוהג ביד בני אדם. רואין אש וגחלת בוערת מעומד אומרים יהיה לנו אורח אם תכבהו במים האורח יפול במים ואין לה נחוש גדול מזה ואמת וציב הדבר כמה בני אדם ניסוהו. אך השטן הוא המטעה אותם כשרואה השטן שנה מנחש ואמר יפול האורח במים אז אומר השטן אלה ואפיל האורח במים להטעות זה להיות לסימן בידו לנחש לעולם ואוי להם לעושים כד כי עוברים על כמה לאוין לא תנחשו לא ימצא כד וגו' מנחש ובהזיקותיהם לא תלכו ועוד שעושים עדות התורה שקר כי לא נחש ביעקב. ואותם הנודדים כשיש מיחוש ראש שלא יאכלו עוד מראש של בהמה או פשהם חולים מבני מעיים אינם אוכלים בני מעים הרי זה מדרכי האמורי אלא כטח בהקדוש ברוך הוא והוא ירפאך:

When the Accuser sees someone divining and saying: The guest will fall into water, then the Accuser says: I will go and make the guest fall into water in order to mislead this person, so that he will take it as a confirmed sign and will continue to practice divination. Woe to those who do this, for they are violating many prohibitions: “Do not go by omens.” (Leviticus 19:26) “There must not be found among you ... one who practices divination;” (Deuteronomy 18:10) “Do not follow their statutes.” (Leviticus 18:3) Furthermore, they falsify the Torah's testimony: “For there is no divination in Yaakov.” (Numbers 23:23) And those who, when they have a headache, make a vow that they will no longer eat from the head of an animal or who, when they have a stomach ache, will not eat the intestines of animals — this is an Emmitite practice.

Instead, trust in the Holy One, Blessed is He, and He will heal you.

Practical Law:**Rambam, Laws of Prayer, Chapter 7**

(1) When a person hears the sound of the rooster, he should recite the blessing: "Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who gives the rooster understanding to distinguish between day and night." When he dresses, he recites the blessing, "Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who clothes the naked." When he puts on his headgear, he recites the blessing, "Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who crowns Israel with glory." When he passes his hands over his eyes, he recites the blessing, "Who opens the eyes of the blind." When he sits up on his bed, he recites the blessing, "Who releases those who are bound." When he puts his feet down off the bed and sets them upon the floor, he recites the blessing, "Who spreads out the earth on the water." When he stands up, he recites the blessing, "Who straightens those who are bent over." When he washes his hands, he recites the blessing, "Who has sanctified us with His commandments and commanded us regarding washing the hands." When he washes his face, he recites the blessing, "Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who removes the bonds of sleep from my eyes and slumber from my eyelids. May it be Your will, Lord my God and God of my forefathers, that you accustom me to commandments and do not accustom me to sin or transgression, and that the good inclination rule over me and the evil inclination not rule over me. Strengthen me in Your commandments and set my portion in Your Torah. Grant me favor, kindness, and mercy in Your eyes and in the eyes of all who see me, and bestow loving kindness upon me. Blessed are You, O Lord, who bestows loving kindness." (2) Each time one enters the lavatory, he should first say: "Be honored, holy honored ones, servants of the Most High. Help me, help me; guard me, guard me. Wait for me while I go in and come out, for this is the manner of humans." After he comes out, he should recite the blessing, "Blessed are you, Lord our God, King of the universe, Who formed man in wisdom and created in him

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ז

א בְּשׁוֹמֵעַ קוֹל הַתְּרִנְגוּלִים. מְבָרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לְשִׁכְוֵי בֵינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה. בְּשִׁלּוּבֵשׁ בְּגָדָיו מְבָרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְלַבֵּישׁ עֲרוֹמִים. בְּשִׁמְנִיחַ סְדִינוּ עַל רֵאשׁוֹ מְבָרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בַּתְּפָאֲרָה. בְּשִׁמְעֵבִיר יָדָיו עַל עֵינָיו מְבָרַךְ פּוֹקֵחַ עֵוְרִים. בְּשִׁישֵׁב עַל מִסְתּוֹ מְבָרַךְ מַתִּיר אֲסוּרִים. בְּשִׁמּוֹרִיד רִגְלָיו מִן הַמַּטָּה וּמְנִיחָם עַל גְּבִי קִרְקַע מְבָרַךְ רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַקָּיִם. בְּשִׁעוּמֵד מְבָרַךְ זוֹקֵף כְּפוֹפִים. בְּשִׁנּוּטֵל יָדָיו מְבָרַךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם. בְּשִׁרוּחֵץ פָּנָיו מְבָרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְעַבִּיר חֶבְלֵי שִׁינָה מֵעֵינַי וְהַנּוֹמָה מֵעַפְעַפֵּי יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּרַגְּלֵנִי לְדַבֵּר מִצְוָה וְאֵל תְּרַגְּלֵנִי לְדַבֵּר עֲבִירָה וְעוֹן וְיִשְׁלוּט בִּי יֵצֵר טוֹב וְאֵל יִשְׁלוּט בִּי יֵצֵר רָע וְתַחֲזֹקֵנִי בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֵלְקִי בְּתוֹרָתְךָ וְתַתְּנֵנִי לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינַי כָּל רוֹאֵי וְתַגְּמַלְנֵי חֲסָדִים טוֹבִים בְּרוּךְ אַתָּה יי גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים: ב וְכָל זְמַן שִׁיכָנֵס אָדָם לְבַיִת הַכֶּסֶף אוֹמֵר קוֹדֵם שִׁיכָנֵס הַתְּכַבְּדוּ מְכּוּבָדִים קְדוּשִׁים מְשֻׁרְתֵי עֲלִיּוֹן עֲרוּנֵי עֲרוּנֵי שְׁמֵרוֹנֵי שְׁמֵרוֹנֵי הַמֵּתִינוּ לִי עַד שֶׁאֲכַנֵּס וְאַצֵּא שְׁזָה דְרָכֶן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וְאַחַר שִׁיצֵא מְבָרַךְ בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם

orifices and ducts. It is revealed and known before the Throne of Glory that if one of them were to be ruptured or blocked, it would be impossible to exist and stand before You even for a moment. Blessed are You, O Lord, Who heals all flesh and does wonders.”

אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחֻמָּה וּבְרָא בּוֹ נִקְבִים
נִקְבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גְּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כְּסֵא
כְּבוֹדְךָ שָׁאֵם יִסְתֵּם אַחַד מֵהֶם אוֹ אִם יִפְתַּח
אַחַד מֵהֶם אֵי אֶפְשֶׁר לְהִתְקַיֵּם אֶפִּילוֹ שְׁעָה
אַחַת בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ רֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמַפְלִיא
לַעֲשׂוֹת:

NASO FOR MONDAY

TORAH

נשא ליום שני

תורה

יכוין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

כּוֹ עַל מִימַר אַהֲרֹן וּבְנָוָיו יְהִי
כָּל פְּלִחַן בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לְכֹל
מְטוּלָהוֹן וּלְכֹל פּוֹלְחַנְהוֹן
וּתְמַנּוֹן עֲלֵיהוֹן בְּמִטְרָא יֵת כָּל
מְטוּלָהוֹן: כּח־דִּין פּוֹלְחַן וְרַעֲיֵת
בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא
וּמִטְרָתְהוֹן בִּידָא דְאִיתְמַר בֵּר
אַהֲרֹן כֹּהֲנָא: כֵּט בְּנֵי מֵרָרִי
לְזַרְעֵיתְהוֹן לְבֵית אֲבֹתְהוֹן
תְּמַנּוּ יִתְהוֹן: ל מֵבֵר תְּלָתִין
שָׁנִין וּלְעֵלָא וְעַד בֵּר חֲמִשִּׁין
שָׁנִין תְּמַנּוֹן כָּל דְּאִתִּי לְחֵילָא
לְמַפְלַח יֵת פּוֹלְחַן מִשְׁכַּן זְמַנָּא:

כּוֹ עַל־פִּי אַהֲרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָּל־עֲבֹדַת בְּנֵי
הַגֵּרְשֹׁנִי לְכָל־מִשְׁאֵם וּלְכָל עֲבֹדַתֶם
וּפְקֻדֹתֶם עֲלֵהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת אֶת כָּל־מִשְׁאֵם:
כּח־זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגֵּרְשֹׁנִי בְּאֹהֶל
מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתֶם בְּיַד אִיתְמַר בֶּן־אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן: ס כֵּט בְּנֵי מֵרָרִי לְמִשְׁפַּחַתֶם לְבֵית־
אֲבֹתֶם תִּפְקֹד אֹתָם: ל מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
וּמֵעַלָּה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקְדֶם כָּל־
הַבָּא לְצַבָּא לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד:

(27) By the order of Aharon and his sons shall be all the service of the sons of Gershon regarding their entire burden and all their service. You shall designate their entire burden as their charge. (28) The following is the [Holy] Service of the sons of Gershon in the Tent of Appointment, and their charge, was under the supervision of Itamar, the son of Aharon the Priest. (29) As for the sons of Merari, you shall count them by their families, according to their fathers' household. (30) From the age of thirty years and upwards until the age of fifty years, you shall count them, all who enter the legion, to perform [Holy] Work of the Tent of Appointment.

RASHI

רש"י

(27) **By the order of Aharon and his sons** — *And which of the sons was appointed over them? [The answer as verse 28 indicates is]* “under the supervision of Itamar, the son of Aharon the priest.”

(כו) על-פי אהרן ובניו. ואיזה מהבנים ממנה עליהם? ביד איתמר-בן אהרן הכהן: